

УДК 323.01

DOI: 10.30840/2413-7065.3(84).2022.263588

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА УТВЕРДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ

Тетяна БЕВЗ*orcid.org/0000-0002-0129-1925**доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу освітніх технологій та популяризації українознавства НДПУ,**головний науковий співробітник відділу теорії та історії політичної науки**Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України*

Анотація. Глобалізація упродовж останніх десятиліть стала незаперечним фактом нашої дійсності. Акцентується увага на тому, що глобалізація – це процес, який усуває національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління, а також виробляє складні відносини та взаємозв'язки, опосередковані через різноманітні потоки, що включають людей, капітали, ідеї тощо. Глобалізація створює ризик втрати національної ідентичності, водночас порушуються традиційні форми ідентичності, спостерігається відсутність механізму наступності ідентичності.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну створило нову реальність, зміцнивши почуття політичної єдності та державної ідентичності. Справжні мотиви російської агресії – знищення українського народу, його самобутності та позбавлення його права на самостійний розвиток. Українці довели собі та іншим, що вони існують як нація, яка має громадянську і національну ідентичність, і здатні захищати свою незалежність, територіальну цілісність і соборність.

Росія упродовж років використовувала ідентичність та історію як зброю проти України, здійснюючи політику, спрямовану на створення викривленого уявлення про самобутність українського народу та його прагнення до незалежності, що реалізується через поширення в усьому світі фальшивих ідеологем, в основі яких лежить хибне та маніпулятивне ототожнення українського патріотизму з «нацизмом» чи іншими людиноненавистницькими ідеологіями.

Війна Росії проти України – це війна за ідентичність. Російська агресія – це геноцид проти українського народу, знищення його ідентичності та культури.

Ключові слова: ідентичність; національна ідентичність; глобалізація; війна; виклики; загрози; геноцид.

THE EFFECT OF GLOBALIZATION ON THE ESTABLISHING OF NATIONAL IDENTITY IN THE WARTIME: CHALLENGES AND THREATS

Tetiana BEVZ*Doctor of Historical Sciences, professor, lead research fellow of the Department of Educational Technologies and Popularization of Ukrainian Studies of RIUS,**chief research fellow of the Department of Theory and History of Political Science,**Kuras Institute of Political and Ethnic Studies of the NAS of Ukraine*

Annotation. Globalization has become an undeniable fact of our reality in recent decades. Focus is placed on the fact that globalization is a process that removes national borders, integrates national economies, cultures, technologies and management and creates complex relationships and

© Бевз Т.

interconnections mediated through diverse flows involving people, capitals, ideas, etc. Globalization creates risk of national identity loss, at the same time traditional forms of identity are violated, it is evident that mechanism of continuity of identity is missing.

The full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine created a new reality, strengthening the sense of political unity and state uniqueness. The real motives of Russian aggression are the destruction of the Ukrainian people, their identity and the deprivation of their right to independent development. Ukrainians have proven to themselves and others that they exist as a nation having civil and national identity and are capable to defend their independence, territorial integrity, and unity.

Over the years Russia has used identity and history as a weapon against Ukraine, implementing policy aimed at creating a distorted image of the Ukrainian people's identity and their desire for independence, which is realized through the spread all over the world ideologemes based on false and manipulative identification of Ukrainian patriotism with «Nazism» or other misanthropic ideologies.

Russia's war against Ukraine is a war for the identity. Russian aggression is genocide against the Ukrainian people, the destruction of their identity and culture.

Key words: *identity; national identity; globalization; war; challenges; threats; genocide.*

Глобалізація упродовж останніх десятиліть стала незаперечним фактом нашої дійсності та однією з провідних тенденцій зростання у сучасному світі процесів взаємозалежності та взаємообумовленості об'єктів та явищ. Світ завдяки глобалізації досяг безпрецедентно високого рівня взаємодії та мобільності людей. Глобалізація стала ключовим чинником міжнародного порядку, заснованого на чітких правилах. «Світ перетворився на мультиполярний. Це нібито добре, бо тепер всі беруть участь у глобальних процесах. Але водночас це є надзвичайно небезпечно» [1]. Функціонують глобальні міжнародні інституції, серед них: загальнополітичні; військово-політичні; економічні та валютно-фінансові. Глобалізація має вплив на всі основні сфери життя та організації. Глобалізація – це процес, який усуває національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління, а також виробляє складні відносини та взаємозв'язки, опосередковані через різноманітні потоки, що включають людей, капітали, ідеї тощо [2]. Це визначення належить авторам проекту KOF Index of Globalization і достатньо

повно розкриває поняття глобалізації у сучасних умовах.

Інтегруються, універсалізуються ідеї, стилі життя, цінності різних культур. У цьому контексті глобалізація створює ризик втрати національної ідентичності, водночас порушуються традиційні форми ідентичності, спостерігається відсутність механізму наступності ідентичності. Усе частіше йдеться про ідею абсолютної світової ідентичності. Понад те, «ідентичність стає призмою, крізь яку розглядається, оцінюється та вивчається багато важливих рис сучасного життя» [3]. Поділяємо погляд щодо того, що у XXI столітті національна ідентичність відрізняється від національної ідентичності інших історичних періодів тим, що «за глобальної доби національна ідентичність водночас і міцніша завдяки ефективним стратегіям побудови нації, і набагато відкритіша чужим впливам, які неможливо контролювати та не пускати в національний простір» [4, с. 201]. Особливо гостро це спостерігається в сучасних умовах.

Р. Брубейкер, Ф. Купер у праці «За межами «ідентичності» стверджували, що «м'який» конструктивізм приводить

до множення уявних «ідентичностей» у науковій картині соціальної реальності» [5]. Понад те, спостерігається різка інтенсифікація глобального спілкування та розглядаються різноманітні варіанти консолідованих ідентифікаційних моделей. «Ідентичність» – ключове поняття у повсякденному словнику сучасності.

Війни, епідемії, стихійні лиха стали глобальними загрозами. Значну небезпеку несуть глобальні виклики, зокрема зміна клімату, зниження народжуваності (а отже – старіння населення), трансформація інституту сім'ї, повсюдне проникнення цифрових технологій, зростання громадянської свідомості й активності. Усе це змушує нас пристосовуватися до нових умов, шукати нові можливості й шляхи подолання викликів та загроз. Пандемія COVID-19 стала класичним глобальним викликом. Повномасштабна війна Росії в Україні, яка розпочалася 24 лютого 2022 р., стала новим глобальним викликом, засвідчивши певною мірою кризу глобалізації як процесу економічної, політичної та культурної інтеграції.

Нового осмислення набуває у цих умовах вплив глобалізації на формування й утвердження національної ідентичності. Цінною для нашого дослідження була книга «Уявлена глобалізація» латиноамериканського антрополога, соціолога, культуролога Нестора Гарсії Канкліні, в основі якої – аналіз низки важливих проблем, спричинених глобалізаційними процесами, таких як дилеми самоідентифікації в мінливому світі, співвідношення локального і глобального, побудови нових культурних просторів та взаємозв'язків між державами [6]. Автор застосував оригінальну стратегію вивчення глобалізації – через наративи: 1) глобалізація гомогенізує

світ, перетворює його на уніфіковану єдність (у цьому контексті він зазначав, що глобалізація не призводить до повного зникання «інакших», вона спричиняє інше ставлення до них, сприйняття їхніх відмінностей як варіацій подібного. Тепер світ постає як розмаїття локальних культур, поєднаних глобальними мережами); 2) глобалізація стирає кордони (завдяки глобалізації справді постає нова світова єдність, але, по-перше, йдеться не про єдність всіх з усіма, адже залишаються країни, майже не залучені у транснаціональну мережу відносин, а, по-друге, фундаментом цієї єдності є не одноманітність, а, навпаки, сукупність відмінностей, що переведені зі стану протистояння до стану взаємодоповнення); 3) локальна культура замінюється масовою транснаціональною (створення і поширення глобальної, доступної всім культури не означає, що місцеві культури зникають. Навпаки, місцеві стають підґрунтям для транснаціональної, а через глобальні мережі вони відкриваються для взаємопроникнення); 4) виробництво набуває анонімності, ми не можемо ідентифікувати продукти за їхньою національною належністю (створюються міжнаціональні компанії, котрі розміщують свої об'єкти виробництва у декількох державах, а їхні емблеми не несуть у собі змісту якоїсь культури, вони є «анонімними») [6].

Якщо Н. Г. Канкліні у своїй праці акцентував увагу на глобалізації, то Ф. Фукуяма доводить, що до змін і рухів призводять не стільки економічні важелі, скільки бажання, щоб ідентичність, гідність окремих людей або груп були визнані, а також робить спробу відповісти на запитання: 1) як прагнення до ідентичності надалі змінюватиме карту

світу?; 2) чи зможе громадська різноманітність підтримувати ліберальну демократію, а не підірвати її?

Актуальність теми глобалізації та її впливу на національну ідентичність знайшла втілення у низці законодавчих документів України, таких як Стратегія національної безпеки (2020), Стратегія зовнішньополітичної діяльності України (2021), Стратегія соціально-економічного розвитку країни до 2030 р. та інших. У Стратегії зовнішньополітичної діяльності України зазначалося, що «Україна дбає про збереження національної і культурної ідентичності та захист прав і законних інтересів українців за кордоном, сприяє задоволенню їхніх потреб, активно взаємодіє з ними для просування інтересів держави у світі» [7]. Стратегія інформаційної безпеки (2021) визначила глобальні виклики та загрози. До них належать: збільшення кількості глобальних дезінформаційних кампаній; інформаційна політика Російської Федерації – загроза не лише для України, але й для інших демократичних держав; соціальні мережі як суб'єкти впливу в інформаційному просторі; недостатній рівень медіаграмотності (медіакультури) в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій. До національних викликів та загроз відносять: інформаційний вплив Російської Федерації як держави-агресора на населення України; інформаційне домінування Російської Федерації як держави-агресора на тимчасово окупованих територіях України; обмежені можливості реагувати на дезінформаційні кампанії; несформованість системи стратегічних комунікацій; недосконалість регулювання відносин у сфері інформаційної діяльності та захисту професійної діяльності журналістів;

спроби маніпуляції свідомістю громадян України щодо європейської та євроатлантичної інтеграції України; доступ до інформації на місцевому рівні; недостатній рівень інформаційної культури та медіаграмотності в суспільстві для протидії маніпулятивним та інформаційним впливам [8]. Потужність російської пропагандистської машини має вбивчі наслідки.

Наприкінці 2021 р. у парламенті України було зареєстровано проект Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». У ньому окреслені мета, основні засади, ціннісні орієнтири, принципи та пріоритети державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, запропоновано визначення поняття «українська громадянська ідентичність», яка трактується як «стійке усвідомлення громадянином України, закордонним українцем свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством». А «українська національна ідентичність» у проекті визначається як «стійке усвідомлення особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, у тому числі українською мовою і народними традиціями» [9]. Необхідність запровадження даного проекту є досить актуальною в умовах війни.

Акцент на зміцнення української ідентичності та на виклики і загрози з боку Російської Федерації був зовсім не випадковим. Загрози набували практичного

характеру, а уздовж українського кордону були розміщені російські війська. Тема війни постала на світовий порядок денний. Її обговорювали на міжнародних форумах, у міжнародних інституціях, державах різних країн, на шпальтах світових і вітчизняних ЗМІ та в інтернет-виданнях. У перші дні нового 2022 р. Олександр Мотиль зазначав, що «коли читаєш пресу і аналітиків, то люди переважно звертають увагу на проблеми і на виклики перед Україною, а не на зміни. Проблема номер один – це корупція, яка як дамоклів меч постійно висить над країною, а друга – можливе вторгнення Росії» [1].

Подібною була й позиція інших інтелектуалів. Зокрема, французький філософ Бернар Анрі Леві у Wall Street Journal 18 січня 2022 р. писав: «Пан Путін оголосив війну Європі та Заходу. Це холодна війна, відкладена війна, із залізною завісою, яка (поки що) лягла вздовж українського фронту. Але це все одно війна. Її підбурювач несе величезну відповідальність в очах історії за порушення табу на війну, яке досі зберігало безпеку в Європі, що була двічі зруйнована світовими війнами» [10]. Юваль Ной Харарі про ситуацію навколо України писав: «На карту поставлено майбутнє всього людства»; «найбільшим політичним досягненням людства була відмова від війни, але зараз це під загрозою» [11]. На тлі активних намагань Заходу шляхом переговорів переконати Москву відмовитися від погроз застосування сили проти України представники США та європейські союзники наголошували на єдності позицій щодо загрози Росії. Ентоні Блінкен після переговорів з європейськими колегами у Берліні 20 січня 2022 р. наголосив: «Коли йдеться про Росію, ми промовляємо одним голосом і діємо разом. Ця єдність дає нам

силу, якої, я можу додати, Росія не має» [12]. Навколо України об'єднався вільний світ, коли постала російська агресія.

Однією з головних тем Мюнхенської конференції з безпеки (лютий 2022), яка заснована як форум країн НАТО для підтримки альянсу Європи та США, була загроза вторгнення Росії в Україну та можлива війна в Європі. Західні лідери закликали Росію одуматися та не нападати на Україну. Президент України Володимир Зеленський закликав світ, нарешті, перейти від умиротворення Росії до політики безпеки та миру. Водночас на конференції відзначалося, що Захід як спільність і модель втрачає привабливість у світі і слабшає зсередини, констатуючи у Заході «кризу ідентичності», втрату єдності на Заході. Голова Мюнхенської безпекової конференції німецький дипломат Вольфганг Ішінгер наголосив, що ця конференція – найголовніша за 14 років його головування, оскільки «кризи, з якими ми маємо справу, стають все більш інтенсивними та більш численними, а всілякі проблеми стають проблемами безпеки» [13]. Президент України нарікав, що в доповіді Мюнхенської конференції Україна згадується всього вісім разів, а в прогнозі потенційних гарячих точок опустилася з 9 на 10 місце: «Всі почали заспокоюватися» [14]. Канцлер Німеччини Олаф Шольц назвав парадоксом використовувати питання потенційного вступу в НАТО як підставу до розв'язання війни.

Згідно з соціологічним дослідженням¹ переважна більшість опитаних єв-

¹ Соціологічне опитування громадян ЄС, яке проводила European Council on Foreign Relations з 21 по 29 січня 2022 року в 7 європейських країнах – Фінляндії, Франції, Німеччині, Італії, Польщі. Всього було опитано 5529 респондентів, що складає похибку 3%.

ропейців вважали, що у випадку нападу РФ на Україну – нашу державу має захистити НАТО (62%), США (54%), Німеччина (49%), Франція (47%), Великобританія (44%) [15]. Висока підтримка участі НАТО у захисті суверенітету України свідчить про те, що європейське суспільство сприймало захист України як невід'ємну складову безпеки всього європейського континенту. Також переважна більшість респондентів вважали, що захистити суверенітет України має Європейський Союз, – за це висловилися 60% респондентів [15]. Інакше кажучи, європейська спільнота сприймала захист України як елемент власної безпеки. Помітно, що результати цього соціологічного дослідження фактично репрезентували рівень сприйняття України як дружньої країни з цінностями, які ідентичні європейським. Напад Росії анулював і європейську, і глобальну безпеку. Нічого більше не працювало. Усе потрібно будувати з нуля, насамперед світову систему безпеки.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну створило нову реальність, зміцнивши почуття політичної єдності та державної ідентичності. Українці довели собі та іншим, що вони існують як нація, яка має громадянську і національну ідентичність, і здатні захищати свою незалежність, територіальну цілісність і соборність. «Історія Європи значною мірою пишеться в Україні. Українці власними тілами захищають те, що важливо» (Т. Снайдер) [16], «а зараз у всьому світі люди бачать, наскільки українці – реальна нація. І ви бачите захоплення Україною в світі» (Н. Харарі) [16]. Сміливістю, мужністю, героїзмом і нескореністю українців захоплювався увесь світ.

Росія упродовж років використовувала ідентичність та історію як зброю проти України, здійснюючи політику, спрямовану на створення викривленого уявлення про самотність українського народу та його прагнення до незалежності, що реалізується через поширення в усьому світі фальшивих ідеологем, в основі яких лежить хибне та маніпулятивне ототожнення українського патріотизму з «нацизмом» чи іншими людинонависницькими ідеологіями [17]. Тому й агресори ставили за мету «денацифікацію» України.

Напередодні повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України, 21 лютого 2022 р., В. Путін заперечив існування України як окремої держави і заявив, що Україна є «невід'ємною частиною» Росії та російського «історичного, культурного та духовного простору». Цьому передували й інші заяви В. Путіна про те, що українці – це не окремий народ, а частина російського народу. Зокрема, це обґрунтовувалося у статті В. Путіна «Про історичну єдність росіян і українців»¹.

Фальшива ідеологема поширювалася розвинутою пропагандистською мережею РФ та публічно офіційно підтримувалася посадовими особами різних рівнів. Уже в розпал війни заступник голови Ради безпеки Російської Федерації Д. Медведєв у своєму Телеграм-каналі 17 березня 2022 р. заявив, що українство та

¹ Див. детальн.: Бевз Т. А. Виклики і загрози українській ідентичності у дзеркалі російської пропаганди. *Психологічні виміри культури, економіки, управління: науковий журнал / відповідальний редактор к. психол. н. Олег Лозинський*. Львів, 2022. Випуск 24. 112 с. С. 3–19. URL: https://www.znc.com.ua/ukr/news/2016/202203_psych.php?fbclid=IwAR0kSZ6nldpwwgmhT77FpylENye6559Mo0CmaWbkdeYAr120DR7WHAGJrWE

його ідентичність «[...] есть один большой фейк. Этого явления никогда не было в истории. И сейчас не существует» [17]. Подібних висловлювань було дуже багато і у російських пропагандистів на різних телеканалах.

Водночас світові інтелектуали намагалися показати істинні цілі Росії та причини вторгнення в Україну. Так, Тімоті Снайдер стверджував, що «Росія на чолі з Путіним вторглася в Україну задля того, щоб могли розповісти щось на кшталт історії про те, хто такі росіяни. Ця історія – і це жахливо для Росії – тотально негативна. Історія така: «Ми – люди, яких решта світу не розуміє. Ми – люди, яких не розуміють, коли ми кажемо, що з українцями ми один народ. Ми – люди, яких не розуміють українці, коли ми кажемо їм, що ви і ми – один народ» [18]. Тож Путін формує для Росії щось на кшталт ідентифікації, яка є мітичною, яка зосереджена на минулому, яка є повністю негативною, яка повністю залежить від інших народів [18].

Натомість Т. Еш доводив, що «у Росії полінувалися спробувати зрозуміти свого «ворога». Але будь-хто, хто пожив якийсь час в Україні, зрозуміє, що українці справді сильно відрізняються від росіян. Вдача українців неймовірно складна і незалежна. Українська політика є її відображенням – багато центрів впливу, багато лідерів. Менталітет глибоко заякорений на сільське господарство і, як на мене, ґрунтується на хуторській/козацькій традиції, яку не вдалося винищити навіть Сталіну. Згадайте, що українці вже пройшли через дві пострадянські революції. Вони знають, чого хочуть – європейської орієнтації. І вони абсолютно точно знають, чого вони не хочуть – авторитарного правління, і

довели свою готовність боротися і перемогти проти цього. Цього разу вони переможуть – Слава Україні!» [19]. Гасло «Слава Україні!» звучало на європейських площах та вулицях, у парламентах та на міжнародних форумах.

3 квітня 2022 р., коли світ жахнувся, побачивши тіла вбитих у Бучі, на сайті російської державної інформаційної агенції «РІА Новини», на якому в умовах відкритої державної цензури може бути опубліковано лише те, що відповідає офіційній ідеологічній позиції щодо війни проти України, була опублікована стаття «Що Росія повинна зробити з Україною» з обґрунтуванням геноциду українців. У статті зазначалося, що «денацифікація» українців полягає у перевихованні, яке досягається ідеологічними репресіями (придушенням) нацистських установок та жорсткою цензурою: не лише у політичній сфері, але обов'язково також у сфері культури та освіти. Зазначалося також, що «денацифікація» неминуче буде й «деукраїнізацією» – відмовою від розпочатого ще радянською владою масштабного штучного роздмухування етнічного компонента самоідентифікації населення територій історичних Малоросії та Новоросії, а також стверджувалося, що «дебандеризація» буде само собою недостатньо для «денацифікації» – «бандерівський» елемент є лише виконавцем і ширмою, маскуванням для європейського проекту нацистської України, тому денацифікація України – це її неминуча «деєвропеїзація» [20]. Зазначимо, що Служба безпеки України збирала вичерпну доказову базу для притягнення до відповідальності автора антиукраїнських публікацій, зокрема статті «Що Росія має зробити з Україною», політехнолога Тимофія Сергійцева та

автора книги «Денацифікація України. Страна невыученных уроков» Армена Гаспаряна.

Україна і світ були шоковані таким цинізмом. Верховна Рада України 4 квітня 2022 р. затвердила постанову «Про Заяву Верховної Ради України «Провчинення Російською Федерацією геноциду в Україні», в якій зазначалося, що, «беручи до уваги численні публічні заяви Президента Російської Федерації як Глави держави й Верховного Головнокомандувача Збройних сил Російської Федерації та інших посадових осіб цієї держави, а також рішення органів влади всіх рівнів на підтримку та виконання цих заяв, які в сукупності свідчать про існування офіційної політики російської держави щодо невизнання права Українського народу на самоідентифікацію, самовизначення і, як наслідок, на існування; констатуючи багатовікову політику Росії, спрямовану на «деукраїнізацію», поглинання Української нації шляхом перекручування та привласнення її історії, здобутків у сферах науки, культури й мистецтва» та «заявленою метою нового етапу збройної агресії з боку Російської Федерації є «денацифікація» України, за якою фактично приховуються справжні мотиви російської агресії – знищення Українського народу, його самобутності та позбавлення його права на самостійний розвиток» [21].

Виступаючи у парламенті Румунії, Президент України Володимир Зеленський також торкнувся цинічної російської публікації, зазначивши, що «у статті описується чіткий і прорахований порядок знищення всього, що робить українців українцями, та й самих наших людей. Тих, кого не вдається зламати й підкорити. Сказано, що потрібно

провести «деукраїнізацію» і «деєвропеїзацію» України. Сказано, що навіть назву нашої держави треба стерти. Фактично сказано, що загибель якнайбільшої кількості наших людей у війні тільки вітається» [22]. Схожою була й реакція міністра культури та інформаційної політики Олександра Ткаченка: «Цинічно, що автор розповідає про начебто нацизм в Україні. Коли ми бачимо дзеркально протилежні факти: Росія масово знищує українців за національною приналежністю. І як це називати? Я відповім одразу: геноцид українського народу з боку Росії» [23].

Досить гострою була й реакція світових політиків та відомих інтелектуалів. Представник США в ОБСЄ Майкл Карпентер також прокоментував статтю, у якій говорилось про те, що всі українці – включно з дітьми – є нацистами: «То ж уявіть лише собі, яку ліцензію дають російським солдатам на передовій» [24]. Також він наголосив, що «Кремль заперечував суверенітет і незалежність України», і стверджує, що національна ідентичність українців «є взаємозамінною з нацизмом», що нібито українці хочуть «здійснити геноцид проти росіян» [25].

Глава МЗС Латвії Едгарс Рінкевич назвав статтю «звичайним фашизмом» [26]. Депутат Бундестагу від Християнсько-демократичного союзу (ХДС) Томас Хайльман (Thomas Heilmann) звернувся до прокуратури Берліна у зв'язку з опублікованою на сайті «РИА Новости» статтею Тимофія Сергійцева про денацифікацію України, в якій, як зазначено у позові, «закликається до насильства і свавілля проти людей через їхнє національне походження» [27]. Тімоті Снайдер зазначив, що текст «виступає за ліквідацію українського народу

як такого» [28], і зауважив, що стаття оперує особливим російським визначенням «нацизму»: «Нацист – це українець, який відмовляється визнати себе росіянином». На його думку, стаття розкриває «геноцидальні наміри Росії» [29]. Зазначимо також, що російське видання Meduza назвало статтю «схематичним планом геноциду» українців.

Британський прем'єр-міністр Борис Джонсон та польський президент Анджей Дуда використовували слово «геноцид», щоб описати дії Росії в Україні [30]. Натомість президент Франції Емманюель Макрон відмовився називати «геноцидом» дії Росії у війні проти України, а також стверджував, що росіяни й українці є «братами». Тоді як Президент США Джо Байден 12 квітня вперше означив словом «геноцид» дії, до яких вдається Росія на території України. У Міністерстві закордонних справ України відреагували на заяву президента Франції Емманюеля Макрона, наголосивши, що «братній» народ не вбиває дітей, не розстрілює цивільних, не гвалтує жінок, не калічить літніх людей та не знищує будинки іншого «братнього» народу. До звірств проти беззахисних людей не вдаються навіть найзапекліші вороги. Наразі немає ані моральних, ані реальних підстав вести розмови про «братні» зв'язки російського та українського народів» [31]. Це підтверджують і результати соціологічного дослідження. Абсолютна більшість українців (91%) не підтримують тезу, що «росіяни та українці – це один народ» [32]. Тих, хто має таку думку, сьогодні лише 8% (у серпні 2021 таких було 41%, у березні 2022 – 21%) [32]. Підтримка такої ідеї ще фіксувалася серед 23% мешканців Сходу та 13% старших опитаних.

Президент США Джо Байден заявив, що російський диктатор Володимир Путін намагається знищити українську культуру та ідентичність [33]. Державний секретар США Ентоні Блінкен вважає, що однією з цілей військового вторгнення Росії в Україну є спроба стерти українську ідентичність: «Частиною путінської війни є спроба стерти українську ідентичність. Я відвідав Український Інститут, організацію, яка зберігає та просуває яскраву та живу культуру України, щоб підкреслити війну Кремля проти України, яка не може стерти те, що робить країну та її людей такими унікальними» [34]. Про знищення української ідентичності говорили й лідери інших держав.

Станом на початок липня 2022 р. понад 140 авторитетних світових істориків засудили ототожнення української держави з нацистським режимом. Міжнародне співтовариство вважає пропаганду Москви морально огидною та глибоко образливою для справжніх жертв нацизму [35]. Литовська дослідниця Нерія Путінайте зазначала, що «напевно, питання ідентичності завжди виникає в умовах потрясінь. Вважаю, що війна є одним із головних каталізаторів національності. Звісно, не на пустих ногах, але ця війна є величезним каталізатором як української, так і неукраїнської ідентичності» [36]. Східноєвропейський історик Керстін Сюзанна Джобст наголошувала, що «Путін хоче знищити Україну і все робить з точністю до навпаки: він створює ідентичність» [37].

На думку Майкла Карпентера, російська війна – це спроба Москви придушити українську ідентичність та культуру [38]. Оскільки риторика з боку представників РФ заперечує будь-які

історичні та культурні відмінності України від Росії, як і взагалі право України на існування як суверенної, незалежної національної держави. На його переконання, російська риторика «намагається стерти саму ідею української ідентичності і змальовує український народ в найгірших термінах» [38]. Крім того, Кремль стверджує, що Україна – «це штучна конструкція» і що суверенітет України можливий лише у складі Російської Федерації. Понад те, російський уряд стверджує, що національна ідентичність українців «є взаємозамінною з нацизмом» і що нібито українська нація хоче «здійснити геноцид проти росіян». Ці риторичні прийоми, які вже відомі з історії, повторюються як російськими урядовцями, так і державними пропагандистськими ЗМІ [38]. Фінський історик Генрик Мейландер зазначав, що «те, що відбувається у вас, – жахливо, але ваша національна ідентичність буде загартована, і на багато поколінь ви матимете досвід захисту своєї країни» [39]. Тема «національної ідентичності» українців стала топовою на європейському континенті.

В усьому світі люди захоплюються мужністю українців та дивуються, чому російська армія винищує насамперед російськомовне населення України. Світ відкриває для себе, що українці ідентифікують себе не лише за мовою, але й за цінностями. І ті докорінно різняться від тих, які пропагує «русській мір» Володимира Путіна [40]. «Кожен народ під час війни стикається з переосмисленням власного місця в історії, ідентичності» [41]; «Світ уважно продовжує слідкувати за тим, яким тернистим шляхом утверджується українська ідентичність та посилюється українська мова як державна» [42]; «Путіну ця війна за те, щоб

українці більше не існували як нація, а Україна – як держава. Для нас же – війна за остаточне усвідомлення, хто ми є і ототожнення – хто свій, а хто ні» [43]; «У росіян немає цілі, а в нас є»; «Битва українців за ідентичність»; «Україна воює не лише за свої території, але й ідентичність»; «Ідентичність – відповідальність перед людством, усвідомлення себе, відповідальність за сенс існування держави, до якої ти належиш» [44], – саме такі думки про війну можна почути від багатьох українців.

Війна Росії проти України – це війна за ідентичність, частиною якої є культурна спадщина. Цілеспрямовані дії з руйнування українських музеїв (серед них – Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди у селі Сковородинівка біля Харкова), історичних пам'яток в Україні, місць богослужіння, знищення українських книг, заборона використання української мови на підконтрольних окупантам територіях (за 100 днів війни було знищено чи пошкоджено 370 пам'яток культури) – це ймовірна спроба стерти культурні, історичні та мовні ознаки, що є характерними та об'єднують український народ. Такі дії доводять існування наміру фізичного знищення українського народу.

Російські окупанти, наслідуючи найгірші традиції нацизму, вилучають та знищують українську літературу та підручники історії на окупованих територіях України через їх невідповідність ідеології кремлівської пропаганди. Так звані підрозділи «воєнної поліції» вилучають українську історичну та художню літературу з бібліотек тимчасово окупованих територій Луганської, Донецької, Херсонської та Запорізької областей. Знайдені книжки знищуються на місці або

вивозяться у невідомому напрямку. Ліквідації підлягають книги, у яких йдеться про історію українських Майданів, АТО/ООС, української визвольної боротьби [45]. До «екстремістської» літератури потрапили навіть шкільні підручники з історії України, наукова та популярна історична література. Забороненими для згадування є імена Мазепи, Петлюри, Бандери, Шухевича, Чорновола [45]. Приклади знищення книг фіксувалися практично на всіх окупованих територіях.

26 травня Центр аналізу європейської політики (Center for European Policy Analysis) за підтримки посольства України в США організував дискусійну онлайн-панель під назвою «Культура як головна ціль російської війни в Україні». Виконавча директорка Консультативної комісії США з публічної дипломатії при Державному департаменті Вівіан Вокер наголосила, що Путін і Росія систематично атакують культурний простір України та українську ідентичність не лише в останні кілька місяців, а й упродовж десятиліть. «Я думаю, що одна з причин того, що українська культура та ідентичність зазнали нападу з боку Росії, полягає в тому, що вони становлять значну загрозу для Росії, тому що це справжня історія нації та індивідуальності проти вигаданої розповіді про «руській мір», який намагається проектувати таку морально-етнічну та духовну перевагу, якої просто не існує» [46].

Темою номер один провідних медіа світу наприкінці червня стали проголозовані Верховною Радою України три закони, що мають встановити суворі обмеження на російські книги та музику. Один із ухвалених законів забороняє звучання російськомовної музики на публіці, на телебаченні та радіо, збільшує

національні квоти на україномовну музику та мовлення на телебаченні та радіо. Другий – забороняє друкувати книги, написані російськими громадянами, якщо автори не відмовляться від російських паспортів і не стануть громадянами України. Закон також блокує ввезення або розповсюдження книг, надрукованих у Росії, Білорусі та на окупованій території України. Закон про стимулювання розвитку українського книговидавництва і книгорозповсюдження сприятиме формуванню сильної і спільної для всієї держави української ідентичності, зростанню культурного й освітнього рівня громадян та поширенню національного культурного продукту – зокрема українських книжок [42]. Американське видання називає ці закони «демонстрацією Києва лютого дистанціювання від російської культури» [42]. Газета The New York Times зазначала, що чимала кількість російськомовних в Україні є наслідком багатовікового домінування її потужного і нахабного сусіда. Guardian переконана в тому, що «процес, який раніше називали «декомунізацією», а тепер частіше називають «дерусифікацією», необхідний для скасування багатовікової політики, спрямованої на руйнування української ідентичності» [42]. Світові ЗМІ постійно висвітлювали звірства росіян проти українців, проти української культури та ідентичності.

Варто також наголосити, що у Парламентській асамблеї Ради Європи зареєстровано заяву народної депутатки України Євгенії Кравчук «Протидія стиранню культурної ідентичності під час війни та миру». Заява вже набрала необхідну кількість голосів, а також її підтримав Комітет з культури, освіти, науки та медіа ПАРЕ [47]. Відтепер ця заява може

перетворитися на доповідь, а потім – на Резолюцію.

Президент США Джо Байден наголосив, що війна в Україні – це «більше ніж просто європейська проблема. Це глобальна проблема» [48]. Понад те, Джо Байден високо оцінив силу глобального співробітництва для протидії російській агресії і відзначив, що Путін своїми діями спричинив розширення НАТО, мотивувавши Фінляндію та Швецію приєднатися до Альянсу. Неодноразово на тому, що війна в Україні – глобальна проблема, наголошував Президент України Володимир Зеленський. Так, виступаючи в Палаті депутатів Люксембургу, він зазначив: «Ми з вами розуміємо, що ніхто не зможе залишитись осторонь і не постраждати, коли у світі відбувається катастрофа такого масштабу, як зараз, з вини російської держави. Це нагадає часи Другої світової війни, коли агресія нацистів поставила під загрозу життя цілих народів. Тож маємо значно посилити тиск на Росію, щоб зупинити цю катастрофу та більше не допускати подібних агресій» [49]. Схожі меседжі Президент України висловлював у понад тридцяти парламентах світу.

У заяві Державного департаменту США під назвою «Щоб паплюжити Україну, Кремль вдається до антисемітизму» від 11 липня зазначалося, що одним із найпоширеніших наративів дезінформації Кремля для виправдання нищівної війни проти народу України є брехня про те, що Росія проводить «денацифікацію» України. Президент Росії Володимир Путін назвав демократично обраний уряд України «бандою наркоманів і неонацистів», а російські державні ЗМІ та пропагандисти неодноразово

закликали до «денацифікації» всього населення України [50]. Зазначимо, що ще у січні 2022 р. Державний департамент США спростував російську дезінформацію, яку Кремль використовує щодо України на міжнародній арені.

Таким чином, експлуатуючи пам'ять про жахи нацизму у Другій світовій війні, Кремль намагається демонізувати Україну в очах своєї громадськості і всього світу. Для цього проводяться хибні паралелі між агресією проти України і радянською боротьбою з нацистською Німеччиною. Остання досі використовується в пропаганді як маркер нібито особливої ролі росіян [50].

У доповіді «Незалежний правовий аналіз порушення Російською Федерацією Конвенції про геноцид в Україні та обов'язку запобігти» Інституту New lines та Центру Рауля Валленберга одним із перших пунктів визначено: заперечення існування української ідентичності. Зазначається, що «російські високопосадовці та коментатори державних ЗМІ неодноразово заперечували існування окремої української ідентичності, маючи на увазі, що ті, хто ідентифікують себе як українці, загрожують єдності Росії або потурають нацизму, і тому заслуговують на покарання. Заперечення існування захищених груп є конкретним індикатором геноциду, відповідно до критеріїв ООН щодо оцінки ризику масових звірств» [51]. Дії РФ на території України під час воєнного стану визнали геноцидом українського народу Австралія, Австрія, Бельгія, Велика Британія, Німеччина, Греція, Данія, Іспанія, Ісландія, Ірландія, Італія, Канада, Хорватія, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, США, Японія та інші. На підтримку наміру України засудити Росію

за Конвенцією про попередження злочину геноциду і покарання за нього Європейський Союз та 43 світові держави опублікували спільну заяву.

Підсумовуючи, зазначимо, що: 1) війна в Україні має глобальні наслідки (погіршився глобальний економічний прогноз, сформувалися три глобальні кризи: продовольча, енергетична та фінансова); 2) війна створила нову реальність, зміцнивши почуття політичної єдності та ідентичності; 3) війна Росії проти України – це війна за ідентичність, за «остаточне усвідомлення того, хто ми є, і ототожнення – хто свій, а хто ні»; 4) вільний світ об'єднався навколо України у її сміливій боротьбі за свободу та самовизначення; 5) надання Україні в умовах війни статусу країни-кандидата в Європейський Союз можна розцінювати як початкову трансформацію в глобалізованому світі; 6) війна підтвердила різницю бачення картини світу українців і росіян: історії, орієнтації на цінності, розуміння причинно-наслідкових зв'язків подій; 7) посилення відчуття власної національної суб'єктності сприятиме посиленню позицій української мови, історії, культури та національної ідентичності; 8) необхідно дати відповіді на всі виклики та небезпеки, які створила Росія для світу, та посилювати єдність Європи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Остаповець Г. «Боже милий, люди добрі, схаменіться!». Інтерв'ю з відомим істориком про Україну, Росію і загрозу нової війни. 02.01.2022. URL: <https://novyny.live/politics/bozhe-milyi-liudi-dobrye-opomnites-interviu-s-izvestnym-istorikom-ob-ukraine-rossii-i-ugroze-novoi-voiny-32068.html>
2. Рейтинг індексу рівня глобалізації країн світу. URL: <https://bit.ly/3gShGsL>
3. Бауман З. Идеализированное общество / пер. с англ. В. Л. Иноземцева. Москва: Логос, 2002. С. 176.
4. Гібернау М. Ідентичність націй / пер. з англ. П. Тарашука; ред. Л. Марченко. Київ: Темпора, 2012. 303 с.
5. Брубейкер Р., Купер Ф. За пределами «идентичности». URL: <https://scicenter.online/books-mirovaya-istoriya-scicenter/rodjers-brubeyker-frederik-kuper-predelami-103590.html>
6. Хелашвілі А. Глобалізація – «монстр, що стирає ідентичності», або ні? URL: <https://svoje.wordpress.com/2016/10/25/review-canclini/>
7. Указ Президента України № 448/202. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
9. Проект Закону про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73263
10. By Bernard-Henri Lévy. Putin Is Waging War on Europe. URL: <https://www.wsj.com/articles/putin-is-waging-war-on-europe-russia-ukraine-kazakhstan-nato-ultimatum-russia-invasion-11642539994>
11. Юваль Ной Харарі про ситуацію навколо України: «На карту поставлено майбутнє всього людства». 10.02.2022. URL: <https://zn.ua/ukr/WORLD/juval-noj-kharari-pro-situatsiju-navkolo-ukrajini-na-kartu-postavleno-majbutnje-vsogo-ljudstva.html>
12. Цюпин Б. Захід наполягає на єдності щодо Росії попри різні ідеї. 21.01.2022. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/6406529.html>
13. Бубеляк А. Мюнхенська безпекова конференція–2022. Головні тези про

Україну. 21.02.2022. URL: <https://suspilne.media/208950-munhenska-bezpekova-konferencia-2022-golovni-tezi-pro-ukrainu/>

14. Мюнхенська конференція з безпеки стурбована «кризою ідентичності» Заходу. URL: <https://www.ispc.org.ua/archives/5693>

15. Білявський М. Зміна ставлення європейських держав до України. 05.04.2022. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/zminastavlennia-ievropeiskykh-derzhav-do-ukrainy>

16. Міроненко Т. «Історія Європи значною мірою пишеться в Україні. Українці власними тілами захищають те, що важливо». Історики Тімоті Снайдер та Ювал Ной Харарі – про війну в Україні та майбутнє світу. 03.03.2022. URL: <https://forbes.ua/lifestyle/istoriya-evropi-znachnoyumiroyu-pishetsya-v-ukraini-ukraintsilvasnimi-tilami-zakhishchayut-te-shchovazhlivo-istoriki-timoti-snyder-ta-yuval-noy-kharari-pro-viynu-v-ukraini-ta-maybutnesvitu-03032022-4077>

17. Пояснювальна записка до Постанови Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text>

18. Снайдер Т. Чому бреше Путін? URL: <https://zbruc.eu/node/109102>

19. Еш Т. П'ять головних питань про війну та майбутнє України. 28.03.2022. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/putin-vplutavsya-v-biynyu-chim-zakinchitsya-viyna-v-ukrajini-prognoz-ostanni-novini-50228793.html>

20. Сергейцев Т. Что Россия должна сделать с Украиной. URL: https://glavcom.ua/pub/pdf/49/4935/ria_ru.pdf

21. Про Заяву Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text>

22. Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті Румунії. 04.04.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayinivolodimira-zelenskogo-v-parlamente-74081>

23. Котубей О. Етнічні чистки: на державному російському сайті вийшла стаття «Що Росія має зробити з Україною». 04.04.2022. URL: <https://web.archive.org/web/20220405160920/https://suspilne.media/225052-etnicni-cistki-na-derzavnomurosijskomu-sajti-vijsla-statta-so-rosia-maeyzrobiti-z-ukrainou/>

24. Росія прагне дегуманізувати українців, аби виправдати свої звірства, – Карпентер. 06.05.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3476175-rosia-pragne-degumanizuvati-ukrainciv-abi-vipravdati-svoizvirstva-karpenter.html>

25. Дегуманізація цілої нації. Постпред США в ОБСЄ пояснив причину звірств армії РФ в Україні. 06.05.2022. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/degumanizatsiya-tseloy-natsii-postpred-ssha-1651809307.html>

26. Звичайний фашизм, – глава МЗС Латвії щодо статті «Що Росія має зробити з Україною». 05.04.2022. URL: <https://censor.net/ua/n3331434>

27. Лебедева О. Німецький депутат подал иск на автора статті о денацифікації України в РІА «Новості». 08.04.2022. URL: <https://www.dw.com/ru/nemeckij-deputat-podal-isk-na-avtora-stati-o-denacifikacii-ukrainy-v-ria-novosti/a-61404136>

28. Timothy Snyder. 05.04.2022. URL: <https://twitter.com/TimothyDSnyder/status/1511156772706430984>

29. Timothy Snyder. Russia's genocide handbook. 08.04.2022. URL: <https://snyder.substack.com/p/russias-genocide-handbook>

30. Макрон: дії Росії – не «геноцид», росіяни та українці – «брати». 13.04.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-macron-ukrajinci-rosijany-brattya/31801071.html>

31. «Братній народ не вбиває дітей» – у МЗС відповіли Макрону щодо «двох народів-братів». 13.04.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-mzs-ukrajiny-macron-narody-braty/31801469.html>

32. Восьме загальнонаціональне опитування: Україна в умовах війни (6 квітня 2022). 08.04.2022. URL: <https://ratinggroup.ua/>

research/ukraine/vosmoy_obschenacionalnyu_ opros_ukraina_v_usloviyah_voyny_6_ aprelya_2022.html

33. РФ намагається знищити українську культуру та ідентичність, – Байден. 27.05.2022. URL: <https://ua.news.ua/rf-namagayetsya-znishchiti-ukrayinsku-kulturu-ta-identichnist-bajden/>

34. Частиною путінської війни є спроба стерти українську ідентичність, – Блінкен. 24.05.2022. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/834394.html>

35. To Vilify Ukraine, The Kremlin Resorts to Antisemitism. 11.07.2022. URL: <https://www.state.gov/disarming-disinformation/to-vilify-ukraine-the-kremlin-resorts-to-antisemitism/>

36. Намагання агресора залучити «руський мір» в Україну спровокувало зворотню реакцію українців. 27.05.2022. URL: https://lb.ua/blog/taras_kremin/518133_namagannya_agresora_zaluchiti.html

37. Putin ist identitätsstiftend für die Ukraine. 22.05.2022. URL: <https://www.spiegel.de/ausland/ukraine-krieg-interview-zum-geschichtsbild-von-wladimir-putin-a-150955d3-be60-4ec1-83b4-29af651024a2>

38. Війною росія намагається придушити ідентичність і культуру України – слухання в Конгресі США. 12.05.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3481052-vijnou-rosia-namagaetsa-pridusiti-identichnist-i-kulturu-ukraini-sluhanna-v-kongresi-ssa.html>

39. «Ваша національна ідентичність буде загартована на багато поколінь», – фінський історик Генрик Мейнандер. 28.05.2022. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/interviu/vashanatsionalna-identichnist-bude-zagartovana-na-bagato-pokolin-finskii-istorik-genrik-meinander/>

40. «У росіян немає цілі, а в нас є». Битва українців за ідентичність». 12.06.2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/media-61707772>

41. М'ясникова А., Якименко В. «Війна стала потрясінням, яке допомагає відкрити себе»: письменники про те, як на українців вплинуло повномасштабне вторгнення рф.

11.06.2022. URL: <https://nakipelo.ua/vijna-stalapotryasinnyam-yake-dopomagaie-vidkriti-sebepismenniki-pro-te-yak-na-ukrainciv-vplinulo-povnomasshtabne-vtorgnennya/>

42. Кремень Т. Дерусифікувати – означає оздоровити українську ідентичність. 24.06.2022. URL: https://lb.ua/blog/taras_kremin/521135_derusifikuvati-oznachaie_ozdoroviti.html

43. Гайдукевич В. Війна за ідентичність. 04.03.2022. URL: <https://wz.lviv.ua/blogs/453559-viina-za-identychnist>

44. «Підтримка нашого різноманіття – це європейське майбутнє України»: діалог з Ігорем Козловським: URL: <https://uacrisis.org/uk/pidtrymka-nashogo-riznomanittya-tse-yevropejske-majbutnye-ukrayiny-dialog-z-igorem-kozlovskym>

45. Уповноважений: російські окупанти знищують не просто книжки, вони намагаються знищити нашу культурну та національну ідентичність. 25.03.2022. URL: https://www.ombudsman.gov.ua/news_details/upovnovazhenij-rosijski-okupanti-znishchuyut-ne-prosto-knizhki-voni-namagayutsya-znishchiti-nashu-kulturnu-ta-nacionalnu-identifikaciju

46. Пічкур Х. «Культура як головна ціль російської війни в Україні». 25.05.2022. URL: <https://www.polskieradio.pl/398/8106/Artykul/2968761,%c2%ab%d0%9a%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b0-%d1%8f%d0%ba-%d0%b3%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%bd%d0%b0-%d1%86%d1%96%d0%bb%d1%8c-%d1%80%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b9%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%be%d1%97-%d0%b2%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%b8-%d0%b2-%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d1%96%c2%bb>

47. У ПАРЕ зареєстровано заяву щодо протидії стиранню культурної ідентичності під час війни та миру. 23.06.2022. URL: <https://mkip.gov.ua/news/7313.html>

48. Байден: війна в Україні є глобальною проблемою. 24.05.2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/24/7348131/>

49. Промова Президента України в Палаті депутатів Люксембургу. 02.06.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-v-palati-deputativ-lyuksemburgu-75533>

50. To Vilify Ukraine, The Kremlin Resorts to Antisemitism. 11.07.2022. URL: <https://www.state.gov/disarming-disinformation/to-vilify-ukraine-the-kremlin-resorts-to-antisemitism/>

51. Влада рф підбурює до геноциду українців і здійснює його. 19.05.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3494872-vladar-f-pidburue-do-genocidu-ukrainciv-i-zdijsnue-jogo.html>

REFERENCES

1. OSTAPOVETS, H. (2022). «Dear God, Good People, Come to your Senses!». *An Interview with a Famous Historian about Ukraine, Russia and the Threat of a New War*. (Jan. 02, 2022). [online] Available at: <https://novyny.live/politics/bozhe-milyi-liudi-dobrye-opomnites-interviu-s-izvestnym-istorikom-ob-ukraine-rossii-i-ugroze-novoi-voiny-32068.html> [In Ukr.]

2. *Index Rating of the World Countries Globalization Level*. [online] Available at: <https://bit.ly/3gShGsL> [in Eng.]

3. BAUMAN, Z. (2002). *Idealized Society*. Translated from English by V. Inozemtseva. Moscow: Logos, 176 p. [In Rus.]

4. HIBERNAU, M. (2012). *Identity of Nations*. Translated from English by P. Tarashchuk, edited by L. Marchenko. Kyiv: Tempora, 303 p. [In Ukr.]

5. BRUBAKER, R., COOPER, F. *Beyond the Identity*. [online] Available at: <https://scicenter.online/books-mirovaya-istoriya-scicenter/rodjers-brubeyker-frederik-kuper-predelami-103590.html> [In Rus.]

6. HELASHVILI, A. *Globalization is a Monster that Erases Identities' or not?* [online] Available at: <https://svoye.wordpress.com/2016/10/25/review-canclini/> [In Ukr.]

7. On the Strategy of Ukraine's Foreign Policy Activity: *Decree of the President of Ukraine No. 448/202. On the decision of the National Security and Defence Council of Ukraine dated*

July 30, 2021. [online] Available at: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> [In Ukr.]

8. *On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated October 15, 2021 «On Information Security Strategy»*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> [In Ukr.]

9. *Draft Law on the Basic Principles of State Policy in the Field of Establishing Ukrainian National and Civil Identity*. [online] Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73263 [In Ukr.]

10. LEVY, B-H. *Putin Is Waging War on Europe*. [online] Available at: <https://www.wsj.com/articles/putin-is-waging-war-on-europe-russia-ukraine-kazakhstan-nato-ultimatum-russia-invasion-11642539994> [In Eng.]

11. Yuval Noah Harari about the Situation around Ukraine: «The Future of all Humanity is at Stake.» (Feb. 10, 2022). [online] Available at: <https://zn.ua/ukr/WORLD/juval-noj-kharari-pro-situatsiju-navkolo-ukrajini-na-kartu-postavleno-majbutnje-vsoho-ljudstva.html> [In Ukr.]

12. TSIUPYN, B. (2022). *The West Insists on Unity regarding Russia despite Different Ideas*. [online] Available at: <https://ukrainian.voanews.com/a/6406529.html> [In Ukr.]

13. BUBELIAK, A. (2022). *Munich Security Conference–2022. The Main Theses about Ukraine. (Feb.21, 2022)*. [online] Available at: <https://suspilne.media/208950-munhenska-bezpekova-konferencia-2022-golovni-tezi-pro-ukrainu/> [In Ukr.]

14. *The Munich Security Conference is Concerned about the “Identity Crisis” of the West*. [online] Available at: <https://www.ispc.org.ua/archives/5693> [In Ukr.]

15. BILIAVSKYI, M. (2022). *Changing the Attitude of European States towards Ukraine*. [online] Available at: <https://razumkov.org.ua/statti/zmina-stavlennia-ievropeiskykherzhav-do-ukrainy> [In Ukr.]

16. MIRONENKO, T. (2022) «The History of Europe is Mainly Written in Ukraine. Ukrainians Protect with their own Bodies Everything

What is Important.» Historians Timothy Snyder and Yuval Noah Harari - about the War in Ukraine and the Future of the World. [online] Available at: <https://forbes.ua/lifestyle/istoriya-evropi-znachnoyu-miroyu-pishetsya-v-ukraini-ukraintsi-vlasnimi-tilami-zakhishchayut-teshcho-vazhlivo-istoriki-timoti-snyder-tayuval-noy-kharari-pro-viynu-v-ukraini-tamaybutne-svitu-03032022-4077> [In Ukr.]

17. *Explanatory Note to the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine «On the Statement of the Verkhovna Rada of Ukraine «On the Committing genocide by the Russian Federation in Ukraine».* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text> [In Ukr.]

18. SNYDER, T. *Why does Putin Lie?* [online] Available at: <https://zbruc.eu/node/109102> [In Ukr.]

19. ASH, T. (2022) *Five Main Questions about the War and the Future of Ukraine.* [online] Available at: <https://nv.ua/ukr/opinion/putin-vplutavsya-v-biynnyu-chim-zakinchitsya-viynav-ukrajini-prognoz-ostanni-novini-50228793.html> [In Ukr.]

20. SERHEITSEV, T. *What Russia has to do with Ukraine.* [online] Available at: https://glavcom.ua/pub/pdf/49/4935/ria_ru.pdf [In Rus.]

21. *On the Statement of the Verkhovna Rada of Ukraine «On the Committing genocide by the Russian Federation in Ukraine».* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text> [In Ukr.]

22. *Speech of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyi in the Parliament of Romania.* (Apr. 04, 2022). [online] Available at: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrajini-volodimira-zelenskogo-v-parlamente-74081> [In Ukr.]

23. KOTUBEI, O. (2022) *Ethnic Cleansing: the Article «What Russia has to do with Ukraine» Appeared on the Russian State Website.* [online] Available at: <https://web.archive.org/web/20220405160920/https://suspilne.media/225052-etnicni-cistki-na-derzavnomu-rosijskomu-sajti-vijsla-statta-so-rosia-mae-zrobiti-z-ukrainou/> [In Ukr.]

24. *Russia Strives to Dehumanize Ukrainians in Order to Justify its Atrocities,* - Carpenter. (June 05, 2022). [online] Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3476175-rosiia-pragne-degumanizuvati-ukrainciv-abi-vipravdati-svoi-zvirstva-karpenter.html> [In Ukr.]

25. *Dehumanization of the Entire Nation. The US Ambassador to the OSCE Explained the Reason for the Atrocities of the Russian Army in Ukraine.* (June 05, 2022). [online] Available at: <https://www.rbc.ua/ukr/news/degumanizatsiya-tselyo-natsii-postpred-ssha-1651809307.html> [In Ukr.]

26. *Ordinary Fascism, - the Head of the Ministry of Foreign Affairs of Latvia regarding the Article «What Russia has to do with Ukraine».* (May 04, 2022). [online] Available at: <https://censor.net/ua/n3331434> [In Ukr.]

27. LEBEDEVA, O. (2022). *A German Deputy Filed a Lawsuit against the Author of an Article about the Denazification of Ukraine in RIA Novosti.* [online] Available at: <https://www.dw.com/ru/nemeckij-deputat-podal-isk-na-avtora-stati-o-denacifikacii-ukrainy-v-riainovosti/a-61404136> [In Ukr.]

28. SNYDER, T. (2022). (Apr. 05, 2022). [online] Available at: <https://twitter.com/TimothyDSnyder/status/1511156772706430984> [In Ukr.]

29. SNYDER, T. (2022). *Russia's Genocide Handbook.* (Apr. 08, 2022). [online] Available at: <https://snyder.substack.com/p/russian-genocide-handbook> [In Ukr.]

30. *Macron: Russia's Actions are not «Genocide», Russians and Ukrainians are «Brothers».* (Apr. 13, 2022). [online] Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-macron-ukrajinci-rosijany-bratty/31801071.html> [In Ukr.]

31. *«Brotherly People don't Kill Children» - the Ministry of Foreign Affairs Answered Macron about «Two Brotherly Nations.»* (Apr. 13, 2022). [online] Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-mzs-ukrajiny-macron-narody-braty/31801469.html> [In Ukr.]

32. *Eighth Nationwide Opinion Poll: Ukraine in the Conditions of War.* (Apr. 6, 2022). [online] Available at: <https://ratinggroup.ua/research/>

ukraine/vosmoy_obschenacionalnyy_opros_ukraina_v_usloviyah_voyny_6_aprelya_2022.html [In Ukr.]

33. *The Russian Federation is Trying to Destroy Ukrainian Culture and Identity*, - Biden. (May 27, 2022). [online] Available at: <https://ua.news.ua/rf-namagayetsya-znishhiti-ukrayinsku-kulturu-ta-identichnist-bajden/> [In Ukr.]

34. *Part of Putin's War is an Attempt to Erase Ukrainian Identity*, Blinken. (May 24, 2022). [online] Available at: <https://interfax.com.ua/news/general/834394.html> [In Ukr.]

35. *To Vilify Ukraine, The Kremlin Resorts to Antisemitism*. (July 11, 2022). [online] Available at: <https://www.state.gov/disarming-disinformation/to-vilify-ukraine-the-kremlin-resorts-to-antisemitism/> [In Eng.]

36. *The Aggressor's Attempt to Bring the "Russian World" to Ukraine Provoked a Reverse Reaction of the Ukrainians*. (May 27, 2022). [online] Available at: https://lb.ua/blog/taras_kremin/518133_namagannya_agresora_zaluchiti.html [In Ukr.]

37. *Putin is an Identity Founder for Ukraine*. (May 22, 2022). [online] Available at: <https://www.spiegel.de/ausland/ukraine-krieg-interview-zum-geschichtsbild-von-wladimir-putin-a-150955d3-be60-4ec1-83b4-29af651024a2> [in Deu.]

38. *Russia is Trying to Suppress the Identity and Culture of Ukraine by the War – Hearing in the US Congress*. (May 12, 2022). [online] Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubricato/3481052-vijnou-rosia-namagaetsa-pridusiti-identichnist-i-kulturu-ukraini-sluhanna-v-kongresi-ssa.html> [In Ukr.]

39. "Your National Identity will be Hardened for Many Generations," Finnish Historian Henrik Meinander. (May 28, 2022). [online] Available at: <https://localhistory.org.ua/texts/interviu/vasha-natsionalna-identichnist-bude-zagartovana-na-bagato-pokolin-finskii-istorik-genrik-meinander/> [In Ukr.]

40. "Russians don't have a Goal, but We do." *The Battle of Ukrainians for the Identity*. (June 12, 2022). [online] Available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/media-61707772> [In Ukr.]

41. MIASNYKOVA, A., YAKYMENKO V. (2022) «*The War Became a Shock that Helps to Reveal Yourself*»: Writers about the Way Ukrainians were Affected by the Full-Scale Invasion of the Russian Federation. (June 11, 2022). [online] Available at: <https://nakipelo.ua/vijna-stala-potryasinnjam-yake-dopomagaie-vidkriti-sebe-pismenniki-pro-te-yak-na-ukrainciv-vplinulo-povnomasshtabne-vtorognennya/> [In Ukr.]

42. KREMIN, T. (2022) *To Derussify means to Heal the Ukrainian Identity*. (June 24, 2022). [online] Available at: https://lb.ua/blog/taras_kremin/521135_derusifikuvati-oznachae_ozdoroviti.html [In Ukr.]

43. HAIDUKEVYCH, V. (2022) *The War for Identity*. (Apr. 03, 2022). [online] Available at: <https://wz.lviv.ua/blogs/453559-viina-za-identychnist> [in Ukr.]

44. "Supporting our Diversity is the Future of Ukraine": Dialogue with Igor Kozlovskiy. [online] Available at: <https://uacrisis.org/uk/pidtrymka-nashogo-riznomanittya-tse-yevropejske-majbutnye-ukrayiny-dialog-z-igorem-kozlovskiy> [in Ukr.]

45. *Authorized Person: Russian Occupants are not just Destroying Books, they are Trying to Destroy our Cultural and National Identity*. (Apr. 25, 2022). [online] Available at: https://www.ombudsman.gov.ua/news_details/upovnovazhenij-rosijski-okupanti-znishchuyut-ne-prosto-knizhki-voninamagayutsya-znishchiti-nashu-kulturnu-ta-nacionalnu-identifikacyu [in Ukr.]

46. PICHKUR, H. (2022) *Culture as the Main Goal of the Russian War in Ukraine*. [online] Available at: <https://www.polskieradio.pl/398/8106/Artykul/2968761,%c2%ab%d0%9a%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b0-%d1%8f%d0%ba-%d0%b3%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%bd%d0%b0-%d1%86%d1%96%d0%bb%d1%8c-%d1%80%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b9%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%be%d1%97-%d0%b2%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%b8-%d0%b2-%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d1%96%c2%bb> [in Ukr.]

47. *Statement on Countering Wiping Out of a Cultural Identity during War and Peace was Registered at PACE.* (June 23, 2022). [online] Available at: <https://mkip.gov.ua/news/7313.html> [online] Available at: [in Ukr.]

48. *Biden: the War in Ukraine is a Global Problem.* (May 24, 2022). [online] Available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/24/7348131/> [in Ukr.]

49. *Speech of the President of Ukraine in the Chamber of Deputies of Luxembourg.* (June 02, 2022). [online] Available at: <https://www.president.gov.ua/news/>

[promova-prezidenta-ukrayini-v-palati-deputativ-lyuksemburgu-75533](#) [in Ukr.]

50. *To Vilify Ukraine, The Kremlin Resorts to Antisemitism.* (July 11, 2022). [online] Available at: <https://www.state.gov/disarming-disinformation/to-vilify-ukraine-the-kremlin-resorts-to-antisemitism/> [in Eng.]

51. *The Authorities of the Russian Federation is Inciting the Genocide of Ukrainians and Committing it.* (May 19, 2022). [online] Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3494872-vlada-rf-pidburue-do-genocidu-ukraincivi-zdijsnue-jogo.html> [in Ukr.]

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну створило нову реальність, зміцнивши почуття політичної єдності та державної ідентичності. Українці довели собі та іншим, що вони існують як нація, яка має громадянську і національну ідентичність, і здатні захищати свою незалежність, територіальну цілісність і соборність. «Історія Європи значною мірою пишеться в Україні. Українці власними тілами захищають те, що важливо» (Т. Снайдер).